

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Br. 05/05
Datum: 06.10.2026

Na osnovu člana 92. stav 4. i člana 93. stav 4. Ustava Republike Kosovo, člana 8. Zakona br. 08/L-117 o Vladi Republike Kosovo, u skladu sa članom 65 i 78 Pravilnika o radu Vlade Republike Kosovo br. 17/2024, Vlada Republike Kosovo, na sednici održanoj 6 oktobra 2026. godine, donosi:

ODLUKU

1. Usvaja se Koncept dokument za oblast akreditacije.
2. Ministarstvo industrije, preduzetništva, trgovine i inovacija i druge nadležne institucije su dužne da sprovedu ovu odluku, u skladu sa Pravilnikom o radu Vlade.
3. Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Albin KURTI

Premijer Republike Kosovo

Dostavlja se:

- Zamenicima premijera
- Svim ministarstvima (ministrima)
- Generalnom sekretaru KP-a
- Arhivi Vlade

Republika e Kosovës

Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

*Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë, Tregtisë dhe Inovacionit - Ministarstvo
Industrije, Preduzetništva, Trgovine i Inovacija - Ministry of Industry,
Entrepreneurship, Trade and Innovation*

KONCEPT DOKUMENT ZA OBLAST AKREDITACIJE

Pripremljen od *Ministarstva industrije, preduzetništva, trgovine i inovacija*
Mars, 2025.

Tabela sadržaja

Rezime koncept dokumenta	3
Uvod	6
Poglavlje 1: Definisanje problema	7
1.1	8
1.2 Glavni problem, uzroci i zainteresovane strane	13
1.2.1 Uzroci	15
1.3 Sledeća tabela predstavlja analizu u vezi sa relevantnim zainteresovanim stranama	17
Poglavlje 2: Ciljevi	18
Poglavlje 3: Opcije	19
Poglavlje 3.1: Opcija nijedna promena	24
Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena	24
Poglavlje 3.3: Treća opcija za poboljšanje zakonskog okvira izrađujući i usvajajući novi zakon o akreditaciji	25
Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja	25
Poglavlje 4.1: Izazovi prikupljanjem podataka	29
Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije	29
Poglavlje 6: Poređenje opcija	30
Poglavlje 6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije	31
Poglavlje 7: Zaključci i naredni koraci	36
Poglavlje 7.1: Odredbe za nadzor i procenu	37
Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja	37
Prilog 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja	43
Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu	47
Prilog 4: Obrazac za procenu uticaja osnovnih prava	49

Rezime koncept dokumenta

Opšte informacije	
Naslov	Koncept dokument u oblast akreditacije
Vodeće ministarstvo	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine
Kontakt osoba	Irfan Lipovica, Generalnog direktora OAK-a
NPR	Deo NPR 2026 - 2028 Strateški cilj: - Održivi ekonomski razvoj Strateška mera: - Internacionalizacija preduzeća i smanjenje prekomerne zavisnosti od uvoza. Aktivnost: - Izrada i usvajanje koncept dokumenta za oblast akreditacije.
Strateški prioritet	Povezanost sa nekim strateškim prioritetima Vlade Republike Kosova. Nacionalna strategija razvoja 2030 Stub 1: Održivi ekonomski razvoj Cilj 1: Digitalna, cirkularna i konkurentna ekonomija Strateški cilj: Razvoj industrije ka kvalitetnim proizvodima i uslugama Nacionalni plan za evropske integracije 2026–2028 Blok III: Evropski standardi – Usklađivanje zakonodavstva Kosova sa pravnim tekovinama EU (acquis) 3.1. Poglavlje 1 acquis-a: Slobodno kretanje robe 3.1.6. Koncept dokument za oblast akreditacije, usvojen Program Vlade Republike Kosovo 2026–2028 Prvi stub: Održivi ekonomski razvoj 1.5 Internacionalizacija preduzeća i smanjenje prekomerne zavisnosti od uvoza 1.5.1 Povećanje kvaliteta i sertifikacije međunarodno priznatih proizvoda 1.5.1.10 Izrada koncept dokumenta za oblast akreditacije Strategija za industrijski razvoj i podršku poslovanju 2030 5.1.1 Cilj 1: Proširenje industrijske proizvodnje 5.2.2 Podciljevi u okviru Cilja 1: 5.2.2.4 Povećanje kvaliteta međunarodno priznatih proizvoda i usluga Radna grupa je bila sastavljena od: Irfan Lipovica (OAK), Ardiana Shala-Krrabaj (OAK), Safete Rekhepi, Jeton Aliu (OAK), Agron Shurdhani (Agencija za metrologiju), Gurakuk Kastrati (Odeljenje za industriju/MIPT),

Radna grupa	Besarta Binaku (Odsek za finansije/MIPT), Liridona Hoti (KP), Shkurte Krasniki (KSV), Arjeta Islami (OEIKP/MIPT)
-------------	--

Odluka	
Glavno pitanje	Ovaj koncept dokument ima za cilj da se pozabavi nedostacima postojećeg pravnog okvira u odnosu na zahteve tržišta, institucije u oblasti akreditacije i prakse Evropske unije, odnosno Evropske organizacije za saradnju u akreditaciji (EA). U principu, na osnovu komentara zainteresovanih strana zakona o akreditaciji, ovaj normativni akt ne sadrži pravnu jasnoću o statusu Direkcije OAK-a, nema objašnjenja odgovornosti za izradu podzakonskih akata i povezanosti sa stručnim savetom. da sve podzakonske akte mora izraditi OAK, potpisati Stručni savet i odobriti ministar. Pitanje upravljanja kvalitetom nije definisano u važećem zakonu, a zakon ne odražava u potpunosti praksu zemalja EU, odnosno Evropskog akreditacionog tela (EA) u kojem OAK organizacija ima za cilj da postane članica kategorije A i potpisnica Multilateralnog sporazuma (MLS). Takođe, nedostaci u ovom pogledu u postojećem zakonskom okviru se uglavnom odnose na organizacionu strukturu i proces akreditacije u celini, kao što je pitanje upravljanja kvalitetom i podela između laboratorija, inspeksijskih tela i sertifikacionih tela. Stoga će, na osnovu prethodno rečenog, ovaj koncept dokument analizirati ove nedostatke i predložiti neophodne intervencije, sa osnovnim ciljem poboljšanja efikasnosti poslovanja i usklađivanja sa najboljom međunarodnom praksom.
Rezime konsultacija	- Ministarstvo finansija je u svom mišljenju potvrdilo da preporučena opcija nacrta koncept dokumenta za oblast akreditacije za sprovođenje novog zakona neće imati dodatne budžetske troškove u odnosu na već planirana izdvajanja u Zakonu br. 08/L-332 o budžetskim izdvajanjima za budžet Republike Kosovo za 2025. godinu i procenama za 2027.-2. - MIPT, odnosno potprogram Generalne direkcije za akreditaciju Kosova, kao sprovodilac preporučene opcije, treba da sprovede ovaj proces u praksi na osnovu postojećih budžetskih izdvajanja predviđenih Zakonom br. 08/L-332 i bez dodatnih finansijskih implikacija. - Ovaj koncept dokument je prošao faze internih međuinstitucionalnih i javnih konsultacija.
Predložena opcija	Ispostavlja se da je preporučena opcija u ovom koncept dokumentu izrada nacrta novog zakona o akreditaciji

Glavni očekivani uticaji	
Budžetski uticaji	Preporučena opcija nema dodatnih rashoda

Ekonomski uticaji	Od preporučene opcije, odnosno usvajanja novog zakona o akreditaciji smanjenjem administrativnog opterećenja, izgradnjom kapaciteta i pojašnjavanjem procesa akreditacije, očekuje se unapređenje ekonomske održivosti, zaštita preduzeća i potrošača sa tačnošću u količini proizvoda, zaštita zdravlja potrošača i unapređenje konkurencije u ovoj oblasti ekonomije.
Društveni uticaji	Očekuje se da će novi zakon o akreditaciji uticati na povećanje poverenja građana i preduzeća, javnog informisanja, prevencije kriminala i bezbednosti uopšte
Uticaji na životnu sredinu	Očekuje se da će novi zakon o akreditaciji uticati na zaštitu životne sredine smanjenjem administrativnog opterećenja i unapređenjem implementacije relevantnih standarda zaštite životne sredine
Međusektorski uticaji	Nema očekivane relevantne uticaje u ovoj kategoriji.
Administrativna opterećenja za kompanije	Očekuje se da će imati pozitivne uticaje smanjujući administrativna opterećenja, između ostalog planira se da digitalizuje proces apliciranja.
Test za MSP-e	Nije primenjen test MSP-a.

Sledeći koraci	
Kratkoročni	Izrada Zakona o akreditaciji
Srednjoročni	Sprovođenje Zakona, podizanje i jačanje kapaciteta.

Uvod

Zakon o akreditaciji¹ definiše principe i pravila akreditacije tela za ocenjivanje usaglašenosti koja se bave aktivnostima ocenjivanja usaglašenosti na Kosovu.

Ovaj zakon je u skladu sa Uredbom (EK) br. 765/2008 Evropskog parlamenta i Saveta dana 9. jula 2008., koja utvrđuje zahteve za akreditaciju i nadzor tržišta i ukidanje Uredbe (EEK) br. 339/93 za onoliko koliko se odnosi na akreditaciju.

Zakon o akreditaciji je primenljiv na akreditaciju tela za procenu usaglašenosti koja obavljaju aktivnosti procene usaglašenosti na Kosovu.

Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine, u ovom slučaju Generalna direkcija za akreditaciju Kosova (OAK) je odgovorna za izradu i sprovođenje zakonskog okvira za oblast akreditacije. dok izradu politike vrši Odeljenje za industriju, Odsek za infrastrukturu kvaliteta. Na osnovu prioriteta Nacionalne strategije razvoja i Nacionalnog plana razvoja, postavljen je cilj da se odgovori na izazove koji se pojavljuju u postojećem zakonodavstvu u vezi sa povezivanjem sa relevantnim zakonodavstvom o javnoj upravi, organima za donošenje odluka, tehničkim procesom apliciranja za akreditaciju, kao i interfejsom sa organizacionom strukturom OAK-a. Kao rezultat toga, Generalni sekretar Ministarstva industrije, preduzetništva i trgovine formirao je radnu grupu za izradu početnog nacrtu Koncept dokumenta u oblasti akreditacije². Ovaj koncept je uključen i na listu Koncept dokumenata za 2024. godinu.

Svrha ovog koncept dokumenta je da analizira aktuelne probleme u pogledu načina primene i postupanja sa predmetima, povezanosti ovog zakona sa relevantnim zakonima o funkcionisanju državne uprave, relevantnom praksom akreditacije i prazninom ili zahtevima Evropske organizacije za saradnju u akreditaciji (EA). Cilj je da se obrate zahtevi EA za postizanje multilateralnog sporazuma, koji bi onda ojačao međunarodni subjektivitet lokalne akreditacije.

Stoga je, na osnovu vodiča i priručnika za izradu koncept dokumenata, izrađen ovaj Koncept dokument koji će predložiti preporučenu opciju od radne grupe.

¹ Zakon br. 05/L-117 o akreditaciji. Službeni list Republike Kosova br. 2 / 12. JANUAR 2017.

² Odluka dana 11. januara 2024., sa brojem protokola 138/02.

Poglavlje 1: Definisanje problema

Generalna direkcija za akreditaciju Kosova (OAK) je izvršna agencija u okviru MIPT koja je isključivo odgovorna za oblast akreditacije u Republici Kosovo, dok je u okviru ministarstva, Odeljenje za industriju takođe važan akter jer učestvuje u izradi nacrtu politika. Generalna direkcija za akreditaciju Kosova (OAK) funkcioniše pod Ministarstvom industrije, preduzetništva i trgovine.

Nedostatak administrativnih kapaciteta u Direkciji za akreditaciju Kosova, kontinuirano poboljšanje administrativnih kapaciteta u oblasti izrade i sprovođenja zakonodavstva i tehničkih standarda za slobodno kretanje roba je evidentan i nastavlja da bude izazov za OAK-a. U OAK-u je trenutno zaposleno samo 6 službenika, dok je prosečan broj zaposlenih u zemljama regiona 25 službenika.

Akreditacija je sertifikacija od strane državnog akreditacionog tela da telo za ocenjivanje usaglašenosti ispunjava zahteve utvrđene u harmonizovanim standardima i, gde je primenljivo, druge dodatne zahteve, uključujući one navedene u relevantnim sektorskim šemama, za obavljanje specifičnih aktivnosti ocenjivanja usaglašenosti.

Proces akreditacije tela za ocenjivanje usaglašenosti vrši se pod rukovodstvom Generalne direkcije za akreditaciju Kosova, koja je osnovana kao nezavisno telo državne uprave, koje deluje u okviru Ministarstva. Struktura i organizacija OAK-a obezbeđuje nepristrasnost i objektivnost u donošenju odluke o akreditaciji. Zakon o državnoj upravi Republike Kosovo primenjuje se na osnivanje, organizaciju i funkcionisanje OAK-a, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno. Organizacija i funkcionisanje OAK-a je regulisano podzakonskim aktom usvojenim od strane Vlade Kosova.

Nedostatak zakonskih odredbi, važeći zakon ne sadrži pravnu jasnoću o statusu Direkcije OAK-a, nema objašnjenja odgovornosti za izradu podzakonskih akata i povezanosti sa stručnim savetom. da sve podzakonske akte mora izraditi OAK, potpisati Stručni savet i odobriti ministar.

Nije definisano u trenutnom zakonu pitanje upravljanja kvalitetom, kao i zakon ne odražava u potpunosti praksu zemalja EU-a, odnosno Evropskog tela za akreditaciju (EA) u kojem OAK organizacija namerava da postane članica kategorije A i potpisnica Multilateralnog sporazuma (MLA). Nedostaci u ovom pogledu u postojećem zakonskom okviru odnose se uglavnom na organizacionu strukturu i proces akreditacije u celini, kao što je pitanje upravljanja kvalitetom i podela između laboratorija, inspeksijskih tela i sertifikacionih tela. Što se tiče organizacione strukture, u sadašnjoj, podele između procesa akreditacije sertifikacionih tela, ispitnih laboratorija i inspeksijskih tela nisu dobro definisane. Dakle, razdvajanje između ova tri stuba će povećati kapacitet, definisati zadatke upravljanja kvalitetom, nadgledati i unaprediti ceo proces akreditacije obezbeđujući primenu relevantnih standarda. Novi zakon predviđa i omogućavanje prijave i digitalne obrade predmeta akreditacije, što je takođe od posebnog značaja povećanjem transparentnosti, smanjenjem administrativnog opterećenja i unapređenjem efikasnosti procesa vođenja predmeta.

1.1 Relevantni dokumenti

U nastavku su predstavljeni relevantni dokumenti politika, zakoni i podzakonski akti koji se nadovezuju sa oblašću akreditacije:

Slika 1: Odgovarajući dokumenti politika, zakoni i podzakonski akti

Dokument politika, zakon ili podzakonski akt	Veza na politiku ili planski dokument putem interneta ili sa zakonskim aktima u Službenom listu	Državna (e) institucija (e) odgovorna (e) za sprovođenje	Uloga i dužnosti institucije (a)
Zakon br. 05/L-117 o akreditaciju		Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine - Generalna direkcija za akreditaciju Kosova	Na osnovu Zakona br. L/05-117, OAK je jedini državni organ za akreditaciju Kosova koji vrši akreditaciju tela za procenu usaglašenosti. OAK je nezavisan organ državne uprave koji deluje u okviru Ministarstva industrije, preduzetništva i trgovine.

Uredba (MTI) br. 02/2018. Stručnog saveta	Zakon br. 05/L-117 o akreditaciji	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine - Generalna direkcija za akreditaciju Kosova	Stručni savet je savetodavni organ OAK-a koji ima za cilj da obezbedi nepristrasnost, transparentnost i jednakost tokom akreditacije. Članstvo, odgovornosti, pravila funkcionisanja, uključujući odlučivanje o preporukama od Stručnog saveta za OAK-a se regulišu Uredbom (MTI) br. 02/2018.
Uredba (MTI) br. 04/2017. o Savetu za akreditaciju	Zakon br. 05/L-117 o akreditaciji	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine - Generalna direkcija za akreditaciju Kosova	Savet za akreditaciju je savetodavni organ OAK-a koji ima za cilj da podrži OAK u odlučivanju za akreditaciju. Kriterijumi članstva, funkcionisanja, poverljivosti i nepristrasnost Saveta za akreditaciju se regulišu Uredbom (MTI) br. 04/2017.
Administrativno uputstvo (MTI) br. 01/2021. o određivanju tarifa i provizija za	Zakon br. 05/L-117 o akreditaciji	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine - Generalna direkcija za akreditaciju Kosova	Ovim administrativnim uputstvom utvrđuju se tarife i provizije za usluge koje pruža

akreditaciju i druge usluge pružene od OAK.			Generalna direkcija za akreditaciju Kosova.
Administrativno uputstvo (MTI) br. 04/2019. o određivanju oblika, sadržaja i upotrebe logoa OAK-a i simbola akreditacije.	Zakon br. 05/L-117 o akreditaciji	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine - Generalna direkcija za akreditaciju Kosova	Svrha ovog Administrativnog uputstva je regulisanje oblika, sadržaja i upotrebe Logoa Generalne direkcije za Akreditaciju, kao i simbola za akreditaciju OAK-a.

Slika 2 - Spisak najvažnijih akata *acquis*-a iz oblasti akreditacije i nivo transpozicije

Br.	Odredbe Ugovora / Uredbe / Direktive / Sekundarno zakonodavstvo	Sadržaj i svrha	Domaće zakonodavstvo koje transponuje <i>acquis</i> EU-a i nivo usklađenosti
1	Ugovor o Evropskoj uniji (TEU): Opšte odredbe za akreditaciju i postavljanje standarda, a mi trenutno implementiramo relevantne standarde uključujući sledeće standarde: 17020 za inspekcijske organe, 17025 za laboratorije za ispitivanje, 17065 za sertifikaciona tela, 17011 za procese akreditacije, 15189 za stručne laboratorije, 15189 za medicinske laboratorije ³⁰⁷ 19011 za reviziju sistema menadžmenta	<u>Sadržaj:</u> Ovaj dokument sadrži ove delove: Naslov I Zajedničke odredbe Naslov II Odredba o demokratskim principima Naslov III Odredba o institucijama Naslov IV Odredba o povećanoj saradnji Naslov V Opšte odredbe o vanjskom delovanju unije i specifične odredbe o zajedničkoj vanjskoj i bezbednosnoj politici - Poglavlje 1. Opšte odredbe o vanjskom delovanju sindikata	

		- Poglavlje 2. Specifične odredbe o spoljnoj i bezbednosnoj politici Naslov VI Završne odredbe <u>Svrha:</u> Ovaj dokument služi nekoliko ključnih svrha i funkcija: Zakonski okvir: Pruža jasan pravni okvir za delatnost Evropske unije, utvrdivši ciljeve, principe i odgovornosti institucija EU-a. Promovisanje saradnje: Reguliše odnose i saradnju između zemalja članica, olakšavajući integraciju i razvoj zajedničkih politika. Transparentnost: Konsolidirajući sve odredbe u jedan dokument, povećava transparentnost i olakšava pristup informacijama građanima i institucijama, čineći pravila razumljivijima. Legitimnost: Jača legitimitet institucija EU-a i njene delatnosti, pružajući priznatu referencu za prava i odgovornosti mesta članica. Politička podrška: Služi kao osnova za razvoj i implementaciju različitih politika EU-a, uključujući	
--	--	--	--

		one ekonomske, socijalne i o životnoj sredini. Pojašnjenje procedura: Specifikuje procedure odlučivanja i način na koji se zakoni i propisi usvajaju i sprovode na evropskom nivou. Povećanje međunarodne saradnje: Pruža okvir za angažovanje EU-a u odnosima sa zemljama izvan EU-a i međunarodnim organizacijama.	
2	Uredba (EU) 765/2008: Utvrđivanje zahteva o akreditaciji i procesu akreditacije u EU.	Uredba utvrđuje standarde i zahteve o akreditaciji tela za procenu usaglašenosti (testiranje, inspekcija i sertifikacija) kako bi se obezbedio visok nivo kvaliteta i pouzdanosti.	Uredba (EU) 765/2008. <i>Potpuno transponovana.</i>
3	Sekundarno zakonodavstvo Standarda ISO/IEC 17011 Unutrašnja pravila o agencijama za akreditaciju: Procedure i specifični zahtevi za Generalnu direkciju za akreditaciju Kosova. Usklađivanje sa zakonodavstvom EU Uredba EU 765/2008	Sekundarno zakonodavstvo je kreirano da pojasni, detaljizira i ojača principe i pravila utvrđena u primarnom zakonodavstvu, obezbeđujući efektivno sprovođenje akreditacije i standarda na nacionalnom i evropskom nivou. Glavna svrha ovog zakonodavstva je: Usklađivanje praksi: Obezbediti usklađen pristup o akreditaciji, olakšavajući međunarodno priznavanje akreditacija.	Implementacija standarda ISO/IEC 17011 <i>Potpuno implementirano</i>

		Obezbeđivanje kvaliteta: Utvrditi specifične standarde i zahteve koje treba da ispune organi za akreditaciju da bi se garantovao kvalitet i pouzdanost. Zaštita potrošača: Stvoriti pravni okvir koji štiti potrošače i obezbeđuje da proizvodi i usluge budu bezbedne i kvalitetne. Međunarodni standard ISO/IEC 17011 važan je da bi se obezbedilo da je proces akreditacije u skladu sa najboljim globalnim praksama. Ovaj standard utvrđuje zahteve kao: Nezavisnost, gde telo za akreditaciju mora biti nezavisno od bilo kakvog spoljašnjeg uticaja. Kvalifikacija osoblja: Svi timovi za akreditaciju moraju imati potrebne kvalifikacije i iskustvo. Procedure procene: Da budu jasne i transparentne da bi se obezbedio pošten i pouzdan proces. Strategija industrijskog razvoja i podrške poslovanju 2030, koja se bavi infrastrukturom kvaliteta i posebno akreditacijom	
--	--	--	--

1.2 Glavni problem, uzroci i zainteresovane strane

U ovom pot-poglavlju predstavljeno je stablo problema koje sadrži glavni problem, njegove uzroke i efekte. Isti su takođe analizirani u narativnom delu kao u nastavku.

Slika 2: Stablo problema, koje prikazuje glavni problem, njegove uzroke i efekte

Glavni problem	Nejasnoće u definicijama u trenutnom zakonu o akreditaciji
Uzroci	1.Kao pravne nedostatke imamo definisana sledeća pitanja: Nedostatak broj 1: Nedostatak obaveznog primerka Generalne direkcije za akreditaciju Kosova kao izvršne agencije, zakon treba da definiše činjenicu da je to izvršna agencija. Nedostatak ove reference stvara probleme u definisanju aktivnosti OAK-a kako je definisano Zakonom br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija, potpoglavlje 2, član 12. Nedostatak broj 2: član 5 stav 3 navodi; 3. Na osnivanje, organizaciju i funkcionisanje OAK-a primenjuje se Zakon o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija. Nedostatak broj 3: Član 5, stav 4 kaže: Organizacija i funkcionisanje OAK-a je regulisano podzakonskim aktom usvojenim od strane Vlade Kosova. U ovom odeljku treba dodati da je organizacija i funkcionisanje OAK-a opisana u njenom Statutu, koji je potpisao Stručni savet i odobrio nadležni ministar; Nedostatak broj 4: Član 12 kaže: Organi OAK-a su: generalni direktor, Stručni savet; Savet za akreditaciju. Ovaj član treba redefinisati pošto su Stručni savet i Savet za akreditaciju savetodavna, preporučena tela Generalne direkcije za akreditaciju Kosova (OAK) i nisu unutrašnji deo OAK-a. Nedostatak broj 5: U članu 13. Zakona br. 05/L-117 o akreditaciji predstavlja položaj generalnog direktora na opšti način. Ovaj član treba da pruži više detalja o načinu imenovanja generalnog direktora, zahtevima i odgovornostima. Nedostatak broj 6: U članu 17. stav 7. navodi se da se sertifikat o usaglašenosti izdaje na period ne duži od četiri (4) godine. Nedostatak broj 7: pitanje digitalizacije nije regulisano važećim zakonom, a novi zakon ima za cilj da ga uredi, otvarajući put za digitalizaciju procesa podnošenja prijava, evaluacije i donošenja odluka.
	Ovaj član treba ukloniti jer trajanje ciklusa akreditacije ne bi trebalo da bude u zakonu.
	2. Tržišni nedostatak je činjenica da ne elektronski način prijave predstavlja ekonomsku barijeru
	3. Društveni nedostatak je činjenica da važeći zakon ima nedostatke u definisanju društvene komunikacije, nedostatak digitalnog dela i, kao rezultat, transparentnost.

	4. Uređivanje postupka akreditacije u skladu sa ZJN i na taj način postizanje prevencije/smanjenje administrativnog opterećenja prema Programu Vlade za sprečavanje i smanjenje administrativnog opterećenja 2022-2027.
Efekti	1. Pošto trenutno zakonodavstvo nije u potpunosti usklađeno sa zahtevima EA i kao rezultat toga nemamo potpisan sporazum o međusobnoj pravnoj pomoći sa EA, usluge DAK-a nisu međunarodno priznate, stoga su preduzeća obavezna da sertifikuju svoje proizvode i usluge od strane tela za usaglašenost koje je akreditovano od strane nacionalnog tela koje ima MLA sa EA. Ovo predstavlja trošak za preduzeća.
	2. Sa slabim kapacitetima i nedostatkom međunarodnog subjektiviteta DAK-a, nedostaje i bezbednost proizvoda i usluga, pa ova situacija dovodi do štete za potrošača.
	3. Neusklađenost između Zakona o akreditaciji i Zakona br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija, Uredbe (EZ) br. 765/2008, kao i zahteva standarda ISO/IEC 17011:2017, može stvoriti poteškoće u implementaciji organa za procenu usaglašenosti, čineći ga manje jasnim za procenu usaglašenosti.
	4. Ručna primena smanjuje transparentnost, smanjuje efikasnost i kao takva predstavlja administrativno opterećenje za poslovanje jer je potrebno fizičko podnošenje i slanje dokumenata u štampanoj formi.
	5. Razlike između postojećeg zakonodavnog okvira i prakse delovanja EA onemogućavaju postizanje sporazuma o uzajamnoj pravnoj pomoći sa EA

1.2.1 Uzroci

1.2.1.1 Nedostaci u trenutnom zakonu

Nedostatak broj 1: Nedostatak obaveznog depozita Generalne direkcije za akreditaciju Kosova da je izvršna agencija, zakon treba da definiše činjenicu da je izvršna agencija.

Nedostatak ove reference stvara probleme u utvrđivanju aktivnosti OAK-a utvrđenih u Zakonu br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija, podpoglavlje 2, član 12.

Nedostatak broj 2: U članu 5. stav 3 je pomenuto; 3. Zakon o državnoj upravi Republike Kosova sprovede se na osnivanje, organizaciju i funkcionisanju OAK-a, osim ako se ovim zakonom drugačije utvrdi.

Ovaj član treba ukloniti pošto to čini Zakon br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija.

Nedostatak broj 3: U članu 5. stav 4. pominje se: organizacija i funkcionisanje OAK-a se reguliše podzakonskim aktom usvojenim od Vlade Kosova. U ovom delu treba dodati da se organizacija i funkcionisanje OAK-a opisuje njenim Statutom, koji se potpisuje od Stručnog saveta, a odobrava od odgovornog ministra;

Nedostatak broj 4: U članu 12. pominje se: Organi OAK-a su: Generalni direktor, Stručni savet; Savet za akreditaciju.

Ovaj član treba redefinisati pošto su Stručni savet i Savet za akreditaciju savetodavna tela Generalne direkcije za akreditaciju Kosova (OAK), dakle oni su spoljni mehanizmi i nisu unutrašnji deo OAK.

Nedostatak broj 5: U članu 13. Zakona br. 05/L-117 o akreditaciji, predstavljena je pozicija Generalnog direktora na opšti način.

Ovim članom treba detaljnije da se navede način imenovanja generalnog direktora, uslovi i odgovornosti, međutim, treba istaći da se imenovanje vrši u skladu sa zakonom za javne funkcionere, kategorije visokih imenovanja.

Nedostatak broj 6: U članu 17. stav 7. je pomenuto da se važenje sertifikata o usaglašenosti izdaje u periodu ne dužem od četiri (4) godine.

Trebalo bi se preispitati jer mnoge zemlje, uključujući Nemačku, imaju sertifikat od 5 godina.

Nedostatak broj 7: pitanje digitalizacije nije regulisano važećim zakonom, a novi zakon ima za cilj da ga uredi, otvarajući put za digitalizaciju procesa podnošenja prijave, evaluacije i donošenja odluka.

*1.2.1.2 Potreba za daljim usklađivanjem sa *acquis-em* EU-a i međunarodnim dobrim praksama*

Analiza transpozicije *Acquis-a* EU-a

Tokom procesa izrade Zakona na snazi o akreditaciji (2017.) radilo se na usklađenosti sa aktima u nastavku *acquis-a*:

- Ovaj nacrt zakona namerava dalje usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije u skladu sa prioriternom merom tačke "Primarni cilj: Evropske integracije", gde je utvrđeno da Kosovo namerava potpuno sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i obezbeđivanje napretka u zakonskom usklađivanju sa *acquis-em* EU-a.
- Uredba (EK) br. 765/2008. Evropskog parlamenta i Saveta dana 9. jula 2008., koja utvrđuje zahteve o akreditaciji i nadzoru tržišta.
- Direktiva 98/34/EK zahteva od organizma priznatog prema članu 14. da doprinese u razvoju, održavanju i implementaciji akreditacije u Zajednici.
- Direktiva EU 2014/33 Evropskog parlamenta i Saveta dana 26. februara 2014. o usklađivanju zakona država članica u vezi sa liftovima i bezbednosnim komponentama za liftove.
- Glavni zakonodavni akt za akreditaciju je Zakon br. 05/L-117 o akreditaciji. U skladu sa zahtevima *acquis-a* EU, ovaj zakon utvrđuje principe i pravila akreditacije za akreditaciju tela za procenu usaglašenosti koja obavljaju aktivnosti procene usaglašenosti na Kosovu. Takođe, na snazi su 4 podzakonska akta, koja su delimično transponovala relevantna *acquis-a*.

Generalno, nivo usklađenosti domaćeg Zakona sa gore navedenim Direktivama je još uvek u početnoj fazi, OAKle delimično u skladu i uzimajući u obzir dinamiku procesa integracije Kosova u EU, ovo usklađivanje treba dalje da se poveća a posebno tokom pripreme bilo kakvih zakonskih izmena koje se mogu planirati.

Sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Što se tiče slobodnog kretanja robe, odredbe SSP-a zahtevaju da Republika Kosovo sprovodi pravila slobodne trgovine sa EU-om i u skladu sa tim sprovodi Sporazum u skladu sa GATT 1994. i odgovarajućim uključenim odredbama Sporazuma STO-a.

Kosovo se obavezuje da preduzme potrebne mere da postepeno postigne usaglašenost sa horizontalnim i sektorskim zakonodavstvom EU-a o bezbednosti proizvoda i da dovede infrastrukturu kvaliteta, kao standardizacija, metrologija, akreditacija i procedure procene usaglašenosti u skladu sa evropskim standardima.

Kosovo je razvilo Nacionalni program za evropske integracije (NPEI) kao glavni nacionalni strateški dokument za planiranje, sprovođenje i nadzor sprovođenja svih reformi potrebnih za sprovođenje SSP-a i buduće faze članstva u EU.

U NPEI 2024 - 2028., odnosno u bloku tri: "Evropski standardi - Usklađivanje zakonodavstva Kosova sa pravnom tekovinom EU-a u poglavlju 1 - Slobodno kretanje robe", Akreditacija je navela niz kratkoročnih i srednjoročnih mera koje se trebaju realizovati u predviđenom periodu.

1.3 Sledeća tabela predstavlja analizu u vezi sa relevantnim zainteresovanim stranama

Ime zainteresovane strane	Uzrok-ci i/ili efekat (efekti) sa kojima je strana povezana	Način na koji je strana povezana sa ovim uzrokom (uzrocima) ili efektom (efektima)
Kosovska agencija za metrologiju	Kalibracija oprema TPU-a	KAM pruža kalibraciju različite opreme TPU-a
Tela za procenu usaglašenosti	Zakonski nedostaci i neefikasnost procesa nadzora TPU-a. Šteta za subjekte i konkurenciju.	TPU nailaze na poteškoće tokom interakcije sa OAK-om. Neki od njih pate od nepravedne konkurencije i nedostatka međunarodnog subjektiviteta.
Kosovska agencija za standardizaciju	Zahtevi za standarde	Učešće u komitetu, stručnim savetom i prisvajanje relevantnih standarda potrebnih za akreditaciju.
Potrošači i biznisi	Šteta za potrošače i biznise.	Potrošači se oštećuju neodgovarajućim kvalitetom proizvoda i usluga i nedostatkom sertifikacije proizvoda i usluga.

Poglavlje 2: Ciljevi

- Svrha ovog nacrtu zakona je tačnije utvrđivanje kriterijuma u vezi sa sukobom interesa i trgovinskim pritiscima u zahtevima za organizaciju akreditacije i uključivanje novih organa za procenu usaglašenosti u proces akreditacije, obezbeđujući na taj način potpunu usklađenost zakonodavstva u oblasti akreditacije sa Uredbom (EK) 765/2008. Evropskog parlamenta i Saveta dana 9. jula 2008. o utvrđivanju zahteva za akreditaciju i ukidanju Uredbe 339/93 i evropske prakse u oblasti akreditacije.
- “Infrastruktura kvaliteta (standardizacija, metrologija, akreditacija, testiranje-sertifikacija, procena usaglašenosti) predstavlja temeljac reformi na unutrašnjem tržištu, koje stvaraju premise za važne odluke u vezi sa kvalitetom života građana, u vezi sa zaštitom zdravlja, životne sredine, opštu tehničku bezbednost, zaštitu ekonomskih interesa potrošača i privatnog sektora, u vezi sa kvalitetom proizvoda i usluga proizvedenih na Kosovu. S tim u vezi, poboljšaće se međunarodni subjektivitet sertifikata o akreditaciji i, kao rezultat toga, biće smanjeni troškovi za preduzeća, porast izvoza prihvatanjem proizvoda na međunarodna tržišta, a bezbednost proizvoda će biti unapređena promovisanjem primene standarda
- Akreditacija je jedan od instrumenata koji smanjuje tehničke barijere u trgovini, a to se postiže potpisivanjem sporazuma o međusobnom priznavanju organizma za akreditaciju sa EA.
- Poboljšanje zakonskog okvira u oblasti akreditacije obezbeđuje povećanje pouzdanosti autoriteta i klijenata, kroz povećanu transparentnost i poboljšani međunarodni subjektivitet
- Razvoj novih šema akreditacija uključujući sertifikaciju sistema upravljanja i osoblja.
- Procena realizovanih programa rada i finansijskih planova.
- Kontinuirano ažuriranje sistema upravljanja OAK-om prema odgovarajućim međunarodnim standardima, pravilima i dokumentima evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju (EA i ILAC), kroz definisanje pozicije menadžera kvaliteta i definisanje dužnosti.
- Postizanje evropskog i međunarodnog priznanja (EA BLA, ILAC MRA). Planirano je da se to dogodi u srednjoročnom periodu od 3 godine.

Kao što je i gore pomenuto, poboljšanjem zakonskog okvira namerava se postići veća usklađenost sa standardima i praksama Evropske unije. Ova politika doprinosi ispunjavanju prioriteta ekonomskih i institucionalnih reformi koje proizilaze iz strateških dokumenata, odnosno: Program Vlade Republike Kosova 2021-2025., Strategija za industrijski razvoj i podršku biznisa 2030. (SIRPB), Nacionalni program za evropske integracije (NPEI) 2024 - 2028.

Slika 3: Relevantni ciljevi Vlade

Svrha politike	Naziv odgovarajućeg planskog dokumenta (izvor)
<i>Strateška: Izgradnja pravedne, prilagodljive i konkurentne poslovne životne sredine sprovodeći relevantne standarde akreditacije.</i> 2.8.6 Poboľjšanje infrastrukture kvaliteta	SIRPB 2030, NPR 2024 - 2026.
<i>Specifična: Izrada primarnog i sekundarnog zakonodavstva, uključujući usklađivanje odgovarajućeg zakonodavstva u oblasti akreditacije.</i>	Prema ovom Koncept dokumentu
<i>Specifična: Povećanje kvaliteta i pouzdanosti usluga akreditacije u bezbednost, kvalitet i tačnost usluga.</i>	SIRPB 2030, NPR 2024 - 2026.
<i>Specifično: Unapređenje usluga u oblasti akreditacije, uključujući digitalizaciju procesa prijave za akreditaciju i vođenje slučajeva do virtuelne procene, gde je to moguće.</i>	Koncept dokument
<i>Specifično: Povećanje ljudskih kapaciteta u broju iu profesionalnom aspektu</i>	Koncept dokument
<i>Specifično: Razvoj kampanje samosvesti i informativne kampanje</i>	Koncept dokument.

Poglavlje 3: Opcije

Od radne grupe se tretiralo ukupno tri opcija za adresiranje gore identifikovanog problema i postizanje ciljeva. Ove opcije su: 1) opcija nijedna promena; 2) opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena; 3) opcija koja predviđa zakonske izmene.

Poređenje sa drugim zemljama

Radna grupa je, tokom pripreme ovog Koncept dokumenta, uzela u obzir iskustva Hrvatske, Slovenije i Albanije, kako bi uporedila pitanja identifikovana u Poglavlju 1 i koja se smatrala važnim za upoređivanje.

Tretirano pitanje	Albanija	Slovenija	Hrvatska
Akreditacija Tela za procenu usaglašenosti	Proces akreditacije 1. Generalna direkcija za akreditaciju akredituje: a) laboratorije za testiranje, medicinske i za kalibraciju; b) organe za sertifikaciju sistema upravljanja; c) organe za sertifikaciju osoblja; ĉ) organe za sertifikaciju proizvoda; d) organe za inspekciju; dh) organe koji realizuju testove stručnosti i međulaboratorijska poređenja; e) organe koji proizvode sertifikovane referentne materijale. 2. Akreditacija za svaku oblast utvrđenu u tački 1. ovog člana vrši se nasuprot tarifi za akreditaciju plaćenoj od organa za procenu usaglašenosti. Vrste, mere i način plaćanja tarife za svaku oblast akreditacije utvrđuju se odlukom Saveta ministara. 3. Generalna direkcija za akreditaciju obavlja obuke za treće strane uz odgovarajuće tarife. Vrste, mera i način plaćanja ovih tarifa utvrđuju se odlukom Saveta ministara. 4. Generalna direkcija za akreditaciju procenjuje da li je organ za procenu usaglašenosti nadležan da izvrši specifične aktivnosti procene usaglašenosti i izdaje sertifikat o akreditaciji da to formalizuje.	Slovenska akreditacija (nadalje referisano kao SA, internet stranica: http://www.slo-akreditacija.si) je nacionalni organ akreditacije koji je odgovoran za stvaranje, razvoj i održavanje profesionalnog, nezavisnog i nepristrasnog sistema akreditacije u Sloveniji i za obavljanje odgovarajućih dužnosti. SA je osnovana od Republike Slovenije Aktom o akreditaciji (Službeni list Republike Slovenije, br. 59/99) i Odlukom o osnivanju javne institucije Slovenska Akreditiza (Službeni list Republike Slovenije, br. 36/00, 23/01, 121/04, 22/08). Funkcioniše kao javna institucija, koja, uz ovlašćenje države, kao jedina nezavisna i neprofitna institucija, obavlja dužnosti javne službe u regulisanim i neregulisanim područjima. Glavna aktivnost SA je akreditacija organa za procenu usaglašenosti (CAU). Sistem akreditacije u Sloveniji je u skladu sa zahtevima Uredbe (EK) 765/2008. o akreditaciji i kontroli tržišta. SA je organizovana i funkcionise u skladu sa standardom SIST EN ISO/IEC 17011:2004. i prati pravila međunarodnih udruženja za akreditaciju (EA, ILAC i	III. OBLASTI AKREDITACIJE Član 6. U proceduri akreditacije, verifikuje se nadležnost pravnih i fizičkih lica za obavljanje dužnosti, za koje se akreditacija dodeljuje u vezi sa zahtevima utvrđenim propisima, odgovarajućim međunarodnim i evropskim standardima, ili ekvivalentnim nacionalnim standardima kao dokumenti izdati od evropske i međunarodne organizacije za akreditaciju. Član 7. (1) Procesi akreditacije obavljeni od Tela za akreditaciju se regulišu Poveljom Fondacije, Statutom i drugim unutrašnjim propisima i moraju se bazirati na međunarodnim i evropskim standardima, ili ekvivalentnim nacionalnim standardima, kao i na dokumentima izdatim od evropske i međunarodne organe, organizacije za akreditaciju. (2) Akreditacija se obavlja na osnovu zahteva od pravnog ili fizičkog lica.

	5. Generalna direkcija za akreditaciju nadzire svaki organ za procenu usaglašenosti kome je izdala sertifikat o akreditaciji. 6. Za procenu/nadzor tehničke nadležnosti organa za procenu usaglašenosti, Generalna direkcija za akreditaciju kreira grupu stručnjaka za procenu institucije i/ili spoljnih, domaćih ili stranih, koja uvek deluju u ime ove institucije. 7. Troškovi akreditacije, kada je tehnički procenjivač strani, uključuju: a) plaćanje procenjivača, prema tarifama zemlje porekla, ali uvek u sporazumu sa organom za procenu usaglašenosti koji je aplicirao za akreditaciju; b) troškove smeštaja (spavanje, hrana) i prevoza; c) sve druge tarife procesa akreditacije, utvrđene odlukom Saveta ministara. 8. Kada se tehnička procena vrši od domaćih procenjivača, tarifa za akreditaciju uključuje tarife utvrđene prema tački 2. ovog člana. Mera plaćanja domaćih procenjivača koji nisu zaposleni u Generalnoj direkciji za akreditaciju utvrđuje se odlukom Saveta ministara. 9. Plaćanja tehničkih, stranih i onih domaćih procenjivača, koji nisu zaposleni u Generalnoj direkciji vrši se od Generalne direkcije za akreditaciju iz prihoda prema tački 2. člana 15. ovog zakona.	IAF). To omogućava transparentno, pouzdano i međunarodno uporedivo sprovođenje sistema akreditacije u Sloveniji. SA je takođe uključena u aktivnostima akreditacije na međunarodnom nivou. Ona zaključuje sporazume o međusobnom priznavanju akreditacija (MLA/MRA), tako da se dokumenti koje izdaje i međunarodno priznaju. Učestvuje na evropskim i međunarodnim. ŠTA JE AKREDITACIJA? Akreditacija podrazumeva potvrdu nadležnosti organa za procenu usaglašenosti i poslednji je nivo javne kontrole u evropskom sistemu procene usaglašenosti. Akreditacija namerava da obezbedi i potvrdi da su organi za procenu usaglašenosti (laboratorije, organi kontrole i sertifikacije ili verifikatori) na adekvatan način kvalifikovani za obavljanje svojih dužnosti. To jača međusobno prepoznavanje proizvoda, procesa, usluga, sistema, lica i organa na međunarodnom i nivou EU-a. Zasniva se na sistemu procene kolega koji obezbeđuje odgovarajuće funkcionisanje akreditacije u celoj EU-a. Pravila za to su utvrđena u Uredbi (EK) 765/2008.	(3) Organ za akreditaciju i pravno ili fizičko lice ugovorom regulišu međusobna prava i dužnosti u vezi sa dobijanjem sertifikata o akreditaciji i održavanjem akreditacije. (4) Organ za akreditaciju je obavezan da zaključi ugovor sa pravnim ili fizičkim licem koje aplicira za akreditaciju. U slučaju zaključivanja ugovora, Organ za akreditaciju mora informisati pravno ili fizičko lice na jasan i transparentan način o zahtevima za dobijanje akreditacije i proceduri akreditacije. Ugovor reguliše prava i obaveze potpisnika i obavljanje procedure akreditacije u skladu sa standardima i dokumentima u članu 6. ovog zakona. (5) Ako organ za akreditaciju utvrdi da pravno ili fizičko lice ispunjava uslove utvrđene standardima ili dokumentima iz člana 6. ovog zakona, izdaće sertifikat o akreditaciji pravnom ili fizičkom licu. (6) Važenje sertifikata o akreditaciji je vremenski ograničeno. Akreditovani organ mora kontinuirano ispunjavati zahteve za akreditaciju tokom perioda u kojem sertifikat o akreditaciji je važeći.
--	--	---	---

	10. U slučaju da Generalna direkcija za akreditaciju utvrdi da organ za procenu usaglašenosti više nije nadležan za obavljanje posebne delatnosti procene usaglašenosti ili kada je počinio ozbiljnu povredu svojih dužnosti, ona preduzima odgovarajuće mere u razumnom vremenu da smanji, obustavi ili povuče svoj sertifikat. Procedure za smanjenje, obustavljanje ili povlačenje akreditacije usvajaju se od Generalnog direktora Generalne direkcije za akreditaciju i objavljuju se. 11. Procedure za tretiranje žalbi utvrđuju se uputstvom ministra odgovornog za trgovinu i objavljuju se. Član 6. Odgovornosti Generalne direkcije za akreditaciju. Generalna direkcija za akreditaciju ima ove odgovornosti: a) predstavlja Republiku Albaniju u međunarodnim i evropskim organizmima za akreditaciju; b) sarađuje sa nacionalnim organizmima za akreditaciju u drugim zemljama za postizanje sporazuma o međusobnom, regionalnom ili međunarodnom priznavanju ili za postizanje bilateralnih sporazuma; c) savetuje državnu upravu o pitanjima koja se vežu za akreditaciju i druge procene tehničke nadležnosti, za obavljanje procedura procene usklađenosti sa tehničkim standardima i pravilima; ç)		(7) Organ za akreditaciju donosi odluku o povlačenju akreditacije ako utvrdi da akreditovani organ ne ispunjava neki od zahteva za akreditaciju.
--	--	--	---

	održava, ažurira i daje podatke o statusu akreditacije akreditovanih organa; d) sarađuje sa svim zainteresovanim stranama na pitanja akreditacije; dh) obavlja obuke u oblasti akreditacije; e) prima podatke od organizma za akreditaciju drugih zemalja za akreditovane organe od njih, koji obavljaju delatnost u Republici Albaniji; ë) izriče novčane kazne neakreditovanim subjektima ili onima kojima je istekla akreditacija, u slučajevima kada oni koriste simbol akreditacije; f) tretira žalbe i apelacije za akreditaciju, dostavljene Generalnoj direkciji za akreditaciju; g) podržava autoritete usvajanja u procedurama usvajanja i nadzora ogranaka evropskih organa koji vrše delatnost u Republici Albaniji, u skladu sa Poglavljem V Zakona br. 10 489., dana 15.12.2011., “O trgovanju i nadzoru tržišta neprehrambenih proizvoda“. N		
--	--	--	--

Poglavlje 3.1: Opcija nijedna promena

Opcija bez nijedne promene bi sačuvala status quo i postojeći problem će nastaviti da stvara neželjene efekte u oblasti akreditacije, šteteći potrošače, biznise i stvarajući konfuziju kod subjekte slobodne konkurencije na tržištu Republike Kosova. Ova opcija ne bi adresirala uzroke koji proizvode negativne efekte, dovodeći kao posledicu kontinuitet trenutne situacije, gde bi se kao posledica stvorili prostori za narušavanje slobodne konkurencije na tržište, kao i smanjila efikasnost razvoja OAK-a, procena za akreditaciju TPA-a kao i njihov nadzor. Takođe, status quo bi dozvolio prostor za konfuziju u tumačenju zakona, mešanju institucionalnih nadležnosti. Kao rezultat toga, bilo bi teško postići multilateralni sporazum sa EA, zbog činjenice da sadašnjem zakonu nedostaje jasnoća zadataka, kao i pozicija i opis posla upravljanja kvalitetom, što je veoma važan proces prema EA. Takođe, u procesu evaluacije od strane EA važan je nedostatak konkretnog definisanja pozicija stručnog saveta i saveta za akreditaciju, kao i činjenica da važeći zakon ne omogućava digitalno rukovanje procesom akreditacije, s obzirom da je digitalno rukovanje procesom sada neizbežan trend i praksa EA. Konačno, nedostatak međunarodnog subjektiviteta koji je posledica *status quo* predstavlja tehničku barijeru za preduzeća da izvoze na međunarodno tržište.

Poglavlje 3.2: Opcija za poboljšanje sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena

Opcija za 'poboljšanje sprovođenja i izvršenja' je još jedna opcija razmotrena od radne grupe. Ova opcija ide na poboljšanju načina za postizanje ciljeva kroz pravilno sprovođenje postojećih zakonskih obaveza. U tom okviru, radna grupa je, nakon diskusija i analiza tokom održanih radionica, predložila da postoji mogućnost da se neki od ciljeva utvrđenih u koncept dokumentu postignu delimično poboljšavajući odgovarajuće sprovođenje postojećih zakonskih dužnosti. Na ovaj način se omogućava intervenisanje sa povećanim budžetom u pitanjima kao što su: povećanje broja osoblja, obuka, kao i dodatne aktivnosti o senzibilizaciji operatera i potrošača da se pridržavaju i poštuju zakonske odredbe na snazi. Ali sa druge strane, ova opcija ne bi adresirala u određenoj meri efekte i uzroke koji dovode do glavnog problema koji je analiziran u ovom Koncept dokumentu. Takođe, problemi koji su identifikovani u ovom Koncept dokumentu uglavnom su povezani sa trenutnom zakonskom osnovom i kao takvi se mogu adresirati samo intervencijom u zakonske odredbe na snazi kao i imajući u obzir usklađivanje sa zakonom o inspektoratu i to o prekršajima. Posebno je važno definisati poziciju upravljanja kvalitetom, omogućavajući digitalno rukovanje procesom akreditacije, što nije pomenuto u važećem zakonu i tako nešto se ne može postići bez izmene zakona

Poglavlje 3.3: Treća opcija za poboljšanje zakonskog okvira izrađujući i usvajajući novi zakon o akreditaciji

Problem koji je identifikovan u ovom Koncept dokumentu **“Potreba za unapređenjem akreditacije u skladu sa razvojem tržišta i najboljim međunarodnim praksama ili istovremeno i usklađivanje sa domaćim zakonodavstvom”** uglavnom je nadovezan na trenutnu zakonsku osnovu.

Kao rezultat toga, treća opcija, bazirano na analizi radne grupe uz podršku i analizom zakonodavstva zemalja regiona, predstavlja opciju koja bi išla dalje od poboljšanja sprovođenja i izvršenja trenutnog zakonskog okvira. Stoga je predlog u ovom slučaju da se izradi novi zakon u oblasti akreditacije, pa je i preporučena opcija za usvajanje.

Kroz ovu opciju namerava se postizanje izmene zakonodavnog okvira u cilju unapređenja akreditacije u skladu sa razvojem tržišta primenjujući najbolje međunarodne prakse, posebno onih iz Evropske unije u ovu oblast. Konkretnije, kroz izradu novog Zakona o akreditaciji biće jasno utvrđeno:

- Novi zakon o akreditaciji će jasno definisati dužnosti i odgovornosti Generalne direkcije za akreditaciju Kosova.
- Pojašnjavanjem hijerarhije komunikacije poboljšava se efikasnost i promoviše poštovanje procedura.
- Usklađivanjem zakona sa procedurama i politikama
- Omogućavanjem digitalizacije procesa akreditacije, koji je planiran da se sprovede preko platforme e-Kosova, smanjiće se administrativno opterećenje, poboljšati efikasnost i transparentnost.
- Uspostavljanje pozicije upravljanja kvalitetom, pored toga što je zahtev EA, je od posebne važnosti jer osigurava da OAK poštuje standarde i procedure tokom obavljanja svojih zadataka.

Poglavlje 4: Identifikacija i procena budućih uticaja

Tabela u nastavku predstavlja najznačajnije identifikovane uticaje. Prilozi 1 do 4 predstavljaju procenu svih uticaja u skladu sa sredstvima za identifikaciju ekonomskih, društvenih, ekoloških i uticaja na osnovna prava. Ova sredstva su navedena u Priručniku za izradu Koncept dokumenata. Četiri priloga takođe ukazuju na procenu značaja različitih uticaja i željeni nivo analize.

Slika 4: Najznačajniji uticaji identifikovani za kategoriju uticaja

Kategorije uticaja	Identifikovani odgovarajući uticaji
Ekonomski uticaji	U zaštiti potrošača i konkurencije.
Društveni uticaji	U informisanju javnosti, sprečavanju i borbi protiv ekonomskog zločina i bezbednosti.
Uticaji na životnu sredinu	Ima uticaja na zaštitu životne sredine.
Uticaji na osnovna prava	Na pravo za dobro administriranje.
Rodni uticaj	Nema relevantnih uticaja.
Uticaji socijalne jednakosti	Nema relevantnih uticaja.
Uticaji kod mladih	Nema relevantnih uticaja.
Uticaji na administrativno opterećenje	Ima uticaja na smanjenje administrativnog opterećenja.
Uticaji MSP-a	Ima uticaje na povećanje pouzdanosti usluga ili proizvoda.

U nastavku su ovi uticaji na detaljan način opisani za kategorije na koje potencijalna izmena ima uticaj.

4.1. Ekonomski uticaji

Identifikovani su u: Ekonomskoj održivosti, zaštiti potrošača sa tačnošću u količini proizvoda, zaštiti zdravlja potrošača i konkurencije u ovu oblast ekonomije. Glavna pitanja koja su tretirana od radne grupe za identifikaciju ovih uticaja bila su:

Da li će biti ekonomske održivosti biznisa koji se bave proizvodnjom proizvoda i prodajom proizvoda?

Da li će se obezbediti bolja zaštita potrošača u vezi sa tačnošću količine proizvoda na tržištu?

Da li će se razviti pravednija konkurencija i da li će se otvoriti novi biznisi koji povećavaju konkurenciju?

Opcija 1, što je *status quo* opcija, sa ovom opcijom će se nastaviti isti problemi u vezi sa ekonomskom održivošću biznisa koji se bave proizvodnjom i prodajom proizvoda sa zaštitom potrošača i razvojem pravedne konkurencije za TPU-a. Ovo stanje se može čak i pogoršati zbog niskog nadzora tržišta, nepravedne konkurencije.

Opcija 2, koja menja način sprovođenja trenutnog zakonodavstva, takođe neće imati značajan uticaj na pružanje usluga TPU-a, ali će značajno uticati na procenu za akreditaciju Tela za procenu usaglašenosti. To je zato što će se nadzor povećati i profesionalizovati. Ne može se predvideti vidljiv napredak što se tiče pravedne konkurencije za TPU-a.

Opcija 3, koja predviđa zakonodavne promene, Očekuje se da ima pozitivnije uticaje poboljšanjem efikasnosti u rešavanju slučajeva akreditacije, smanjenjem administrativnog opterećenja tela za ocenjivanje usaglašenosti, poboljšanjem međunarodnog subjektiviteta akreditacije, a lokalna preduzeća neće morati da sertifikuju svoje proizvode i usluge u inostranstvu ako žele da izvoze. Dakle, kao rezultat toga, postojaće potencijalni rast izvoza, zaštita potrošača direktno povezana sa zahtevima za usluge od TVK-a, fer konkurencija za sva preduzeća.

4.2. Društveni uticaji

Društveni uticaji identifikovani tokom analize su: informisanje javnosti, sprečavanje ekonomskog kriminala, bezbednost i zdravlje građana. Glavna pitanja tretirana za procenu ovih uticaja su:

Da li će potrošači i biznisi biti bolje informisani o važnosti usluga akreditacije?

Da li će se povećati kapaciteti za sprovođenje zakona, odnosno verifikaciju tehničke nadležnosti TPU-a?

4.2.1. Javno informisanje

Opcija 1 nema uticaja na informisanje potrošača i preduzeća. Ista situacija će se nastaviti, posebno za tela za ocenjivanje usaglašenosti, gde neće biti adekvatno informisana o uslugama akreditacije, unapređenju usluga akreditacije i fer konkurenciji za sva tela za procenu usaglašenosti koja žele da budu akreditovana.

Opcija 2, posebno aktivnosti za procenu i nadzor TPU, značajno će povećati informisanost potrošača jer će nadzorni organ biti profesionalniji primenom pravila predviđenih važećim zakonodavstvom. Informacije će se pružati kroz informativne sesije organizovane sa preduzećima, kao i na digitalnim platformama i medijskim nastupima.

Opcija 3, za razliku od opcije 2, ova opcija predviđa unapređenje usluga akreditacije, posebno u pružanju kvalitetnih usluga, povećanje tehničke kompetentnosti TPU, zaštitu javnog zdravlja i zaštitu konkurencije. Ova i druge planirane aktivnosti imaće značajan pozitivan uticaj na povećanje kvaliteta i bolje informisanje potrošača.

4.2.2. Kriminal i bezbednost

Opcija 1 neće sprečavati i suzbijati neformalnost i druge zakonom zabranjene pojave u ovoj oblasti. I dalje će postojati isti kapaciteti za sprovođenje zakona koji ne obezbeđuju na adekvatan način kvalitet usluga, posebno u zaštiti zdravlja građana i fer konkurencije u akreditaciji i nadzoru TPU. Sa manje efikasnosti i bez međunarodnog subjektiviteta, biće manje bezbednosti i više prostora za neformalnost.

Opcija 2 bi mogla imati pozitivan uticaj na gore navedene pojave i na povećanje bezbednosti, jer bi se pojačao nadzor i bila bi dodatna obuka za uključeno osoblje.

Opcija 3 doprinosi efikasnoj prevenciji i suzbijanju negativnih pojava pomenutih u ovom dokumentu, jer ima za cilj unapređenje efikasnosti, transparentnosti i međunarodnog subjektiviteta, povećanje kredibiliteta službi za akreditaciju, unapređenje tehničke kompetentnosti, zaštitu javnog zdravlja i fer konkurenciju za TPU koja vrše ocenjivanje usaglašenosti.

4.3. Uticaj na osnovna prava

Osnovno pravo u ovoj oblasti je pravo na dobro administriranje u smislu unapređenja usluga akreditacije. Pitanja koja su procenjena od radne grupe za merenje uticaja na ovo pravo su:

Da li će se administrativna procedura za biznise pojednostaviti ili iskomplikovati?

Da li se utiče na efikasnost administracije u donošenju odluka (npr. donošenje odluka, proceduralni rokovi)?

Opcija 1 ne unapređuje pravo na dobro administriranje, unapređenje usluga akreditacije i pravedne konkurencije za akreditaciju i nadzor TPU-a jer će se nastaviti isti problemi sa nedostatkom zakonske osnove. Ovaj negativni uticaj će se nastaviti i dalje.

Opcija 2, jer se ovo pitanje ne može rešiti samo zakonskim izmenama.

Opcija 3, koja predviđa jasne procedure i nadležnosti, kao i usklađenost zakonskih rokova sa ZOAP, značajno povećava verovatnoće da će pravo na dobro administriranje biti na adekvatan način obezbeđeno za stranu.

4.4 Uticaji na administrativno opterećenje

Opcija 3, koja predviđa donošenje novog zakona o akreditaciji, imaće pozitivan uticaj na povećanje kredibiliteta, ali i na unapređenje konkurentnosti proizvoda i usluga akreditacije. Jačanjem kapaciteta OAK-a omogućava efikasniju uslugu za MSP, a ulaskom u EA, sertifikati i testovi koje nadgledaju TPU akreditovani od OAK-a biće međunarodno priznati. Ova akcija ima direktan uticaj na povećanje izvoza kroz sertifikaciju proizvoda.

Poglavlje 4.1: Izazovi prikupljanjem podataka

Radna grupa za izradu koncept dokumenta u njenoj sastavnoj strukturi predstavljena je službenicima iz oblasti akreditacije koji su omogućili pristup i obezbeđivanje tehničkih informacija potrebnih svim članovima radne grupe za rad na koncept dokumentu. Radna grupa je rukovodena od V.D., direktora Generalne direkcije za akreditaciju Kosova, omogućavajući tako obezbeđivanje primarnih tehničkih informacija potrebnih za izradu koncept dokumenta, kao i analizu zakona na snazi. Ove informacije su pomogle svim članovima radne grupe da bolje identifikuju uzroke i efekte u utvrđivanju glavnog problema. Takođe, u sastavu radne grupe bili su i predstavnici Koordinacionog sekretarijata Vlade, DEIKP departmana, Pravnog departmana, Inspektorata, standardizacije, kao i Departmana za budžet i finansije, omogućavajući tako odgovarajuću i široku kompoziciju radne grupe da bi se obezbedile esencijalne informacije za izradu ovog dokumenta prema vodičem i priručnikom za izradu koncept dokumenata. Takođe, koncept dokument je podvrgnut svim procedurama predviđenim vodičem za konsultacije i javnu diskusiju, omogućavajući prikupljanje potrebnih informacija i od zainteresovanih strana. Tokom izrade koncept dokumenta nije bilo slučajeva koji su predstavljali izazove u prikupljanju informacija ili slučajeva koji su narušavali napreOAK rada kao posledica nedostatka esencijalne informacije.

Poglavlje 5: Komunikacija i konsultacije

Ovaj dokument je prošao preliminarne, međuinstitucionalne i proces javnih konsultacija u vezi sa zakonodavstvom na snazi

Slika 5: Rezime komunikacionih i konsultativnih aktivnosti obavljenih za koncept dokument

Proces konsultacija namerava: [dajte ovde informacije] [Kada se KD dostavi na javne konsultacije, kolona za budžet treba se izbrisati.] [Kada se KD dostavi na javne konsultacije, naslov kolone 'Indikativni rok' treba izmeniti u "Vremenski rok".]						
Glavna svrha	Ciljna grupa	Aktivnost	Komunikacija/obaveštenje	Indikativni rok	Potreban budžet	Odgovorno lice

Pojednostavljenje procedura	Tela za procenu usaglašenosti	Slanje na e-mail i sto za diskusiju	Za procedure apliciranja za reakreditaciju i proširenje oblasti akreditacije	Oktobar 2024.	300.00	Blerta Ibraj
Pojednostavljivanje procedura i korektno odlučivanje	Relevantne institucije	Slanje na e-mail i sto za diskusiju	Za procedure apliciranja za akreditaciju, odlučivanje, finansiranje	Septembar 2024.	300.00	Blerta Ibraj
Pojednostavljivanje procedura, korektno odlučivanje i održivo finansiranje	Stručnjaci, članovi saveta za akreditaciju stručnog saveta	Slanje na e-mail i sto za diskusiju	Za procedure apliciranja za reakreditaciju i proširenje oblasti akreditacije. Za procedure apliciranja za akreditaciju, odlučivanje, finansiranje.	Septembar 2024.	50.00	Blerta Ibraj

Poglavlje 6: Poređenje opcija

Prva opcija (1) i druga opcija (2) neće imati pozitivne uticaje u adresiranju glavnog problema identifikovanog u ovom Koncept dokumentu. Naprotiv, mogu imati suprotan uticaj na identifikovani problem povećavajući negativne težine efekata na unapređenje usluga akreditacije, zaštitu zdravlja građana i zaštitu konkurencije. Sa druge strane, treća opcija (3) će imati direktan uticaj na poboljšanje pravne infrastrukture koja reguliše i štiti konkurenciju i unapređuje usluge akreditacije u Republici Kosovo.

Problem koji je identifikovan u ovom Koncept dokumentu “Potreba za unapređenjem akreditacije u skladu sa razvojem tržišta i najboljim međunarodnim praksama, posebno onim EU-a“ uglavnom je nadovezana na trenutnu zakonsku osnovu. Treća opcija (3) će doneti suštinske izmene u postojeću politiku, gde se kroz izradu novog zakona o akreditaciji namerava poboljšanje zakonskog okvira i efektivno sprovođenje zakona.

Poglavlje 6.1: Planovi sprovođenja za različite opcije

Za opciju 1, budući da ova opcija ne predstavlja nijednu promenu od trenutnog stanja, smatramo da nema potrebe da se prikazuje plan sprovođenja.

Slika 6: Plan sprovođenja za Opciju 2

Svrha politike	Opcija o poboljšanju sprovođenja i izvršenja bez zakonskih izmena							Cifra očekivanog troška
Strateški cilj	Izgradnja pravedne, prilagodljive i konkurentne životne sredine							
	Proizvod, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/departman							
Specifični cilj 1: Povećanje kvaliteta i pouzdanosti u uslugama akreditacije, kroz akreditaciju, nadzora TPU-a	Rezultat 1.1 Akreditacija laboratorija							
		Aktivnost 1.1.1 Apliciranje za akreditaciju	2	2	2	3	X	OAK

Koncept dokument u oblast akreditacije

		1.2.2 Zapošljavanje novog osoblja	5	7	9	11	21	OAK	13,860.00 evra godišnje
		1.2.3. Obuka osoblja u oblasti akreditacije		X	X	X	X	OAK	30,000.00 evra za 4 godine

Slika 7: Plan sprovođenja za Opciju 3

Svrha politike	Treća opcija za poboljšanje zakonskog okvira izrađujući i usvajajući novi zakon o akreditaciji	Cifra očekivanog troška
Strateški cilj	Izgradnja pravedne, prilagodljive i konkurentne poslovne životne sredine	
	Output, aktivnosti, godina i odgovorna organizacija/departman	

Koncept dokument u oblast akreditacije

Specifični cilj I: Izrada primarnog i sekundarnog zakonodavstva , uključujući usklađivanje sa odgovarajućim zakonodavstvom u oblasti akreditacije	Proizvod 1.1 Izrada zakona i podzakonskih akata		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija/departman	Ukupni trošak €
		Aktivnost 1.1.1 Osnivanje radne grupe i izrada zakona	x						6000.00 €
		Međuministarske konsultacije	x						500.00
		1.1.2 Javne konsultacije putem odgovarajuće online platforme	x						1,500.00
		1.1.3 Priprema materijala za usvajanje Vlade	x						500.00
		1.1.4 Informisanje zainteresovanih strana sa zakonom							1,500.00
	1.2 Izrada podzakonskih akata koji	1.2.1 Osnivanje radne grupe i izrada		x	x				3000.00

Koncept dokument u oblast akreditacije

	deriviraju iz Zakona o akreditaciji	podzakonskih akata							
		1.2.2 Međuministarske konsultacije		x	x				500.00
		1.2.3 Javne konsultacije putem odgovarajuće online platforme		x	x				1500.00
		1.2.4 Informisanje zainteresovanih strana		x	x				1,500.00
<i>Specifični cilj 2</i>	Proizvod 2.1 Akreditacija TPU-a Digitalizacija procesa akreditacije, izgradnja kapaciteta i obuka		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija/departman	Ukupni trošak €
Povećanje kvaliteta i pouzdanosti u uslugama akreditacije Povećanje ljudskih kapaciteta i digitalizacija	Aktivnost 2.1.1 Apliciranje za akreditaciju		2	2	2	3	x	OAK	45.000 za 4 godine
Cilj 3 Razvoj kampanje	Output 5.1 Kampanja informisa		Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Odgovorna institucija/departman	Ukupni trošak €

Koncept dokument u oblast akreditacije

osvešćivanja i informisanja	nja/osvešćivanja								
		Aktivnost 5.1.1 Održavanje informativnih sesija sa proizvodnim sektorom u vezi sa uslugama akreditacije, priprema i distribucija brošura i kreiranje programa za promovisanje u TV medijima i onim pisanim.	x	x	x	x	x	OAK	15.000,00

Poglavlje 6.2: Tabela poređenja sa tri opcije

Tabela u nastavku predstavlja poređenje opcija koristeći višekriterijumsku analizu. Iz ove tabele rezultuje da je najprikladnija opcija, Opcija 3 - Opcija za izradu novog Zakona o akreditaciji. Analiza je uglavnom bazirana na ekonomskim uticajima i onim socijalnim razrađenim u Poglavlju 4 ovog Koncept dokumenta, kao i u vezi sa troškovima opcija.

Slika 8: Poređenje opcija

Sredstvo za poređenje: Višekriterijumska analiza									
Relevantni pozitivni uticaji	Opcija 1: Nijedna promena			Opcija 2: Poboljšanje sprovođenja i izvršenja			Opcija 3:		
Ekonomski	--			-			++		
Društveni	--			+			++		
Relevantni troškovi	++			+			+		
Procena očekivanog budžetskog uticaja	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 1	Godina 2	Godina 3
Zaključak	Ne preporučuje se			Ne preporučuje se			Preporučuje se		

Poglavlje 7: Zaključci i naredni koraci

Prema svim analizama urađenim tokom izrade ovog koncept dokumenta, jedina opcija koja garantuje rešavanje problema identifikovanih u oblasti konkurencije je opcija 3, koja predviđa izradu novog zakona. Glavni uzroci koji su nas naveli da identifikujemo glavni problem su efekti koje stvaraju zakonske odredbe koje onda predstavljaju poteškoće u funkcionisanju OAK-a u pružanju usluga akreditacije, zaštiti zdravlja građana, zaštiti tržišta i konkurencije. Treća opcija (3), koja je ujedno i preporučena opcija, na osnovu analize radne grupe ovog koncept dokumenta, ne predstavlja finansijske poteškoće za rešavanje.

Plan implementacije ovog koncept dokumenta, pod uslovom da bude odobren sa preporučenom opcijom, trećom opcijom (3), je sledeći:

Slika 9: Rezime plana implementacije željene opcije

Akcija	Vremenski okvir
1. Usvajanje koncept dokumenta u oblasti akreditacije	K2 2026
2. Izrada nacrt zakona u oblasti akreditacije	K3 2026
3. Usvajanje nacrt zakona u oblasti akreditacije	K4 2026
5. Stupanje na snagu zakona o akreditaciji	K4 2026
6. Sprovođenje zakona o akreditaciji	2027 -2028
Ex-post procena zakona o akreditaciji	2030

Poglavlje 7.1: Odredbe za nadzor i procenu

Akcioni plan za implementaciju preporučene opcije ovog koncept dokumenta biće reflektovan u Planu rada MIPT/OAK i sprovođenje ovog plana će pratiti menadžment MIPT/OAK, preko Pravnog Departmana i Departmana za Evropske integracije i koordinaciju politika. Takođe, ovim konceptom je predviđeno da se nakon pet godina od stupanja na snagu Zakona o akreditaciji izvrši ex-post procena ovog zakona.

Prilog 1: Obrazac za procenu ekonomskog uticaja

Kategorija ekonomskih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Željeni nivo analize
		da	ne	Visoko/nisko	Visoko/nisko	
Radna mesta ³	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?	x		Visoko	Visoko	Rast izvoza poboljšava situaciju malih i srednjih preduzeća i utiče na rast radnih mesta
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li će to uticati na nivo plaćanja?	x		Visoko	Visoko	Rast izvoza poboljšava položaj malih i srednjih

³ Kada to utiče na radna mesta, biće i socijalnih uticaja.

						preduzeća i utiče na nivo plata u privatnom sektoru
	Da li će to uticati na lakoću pronalaženja posla?		x			
Poslovanje	Da li će to uticati na pristup poslovnim finansijama?	x		Visoko	Visoko	Preduzeća koja su sertifikovana sa standardima će imati lakši pristup finansijama kao kredibilitet povećava
	Da li će određeni proizvodi biti povučeni sa tržišta?	x		Visoko	Visoko	Uz efikasniji nadzor, proizvodi koji nisu standardizovani će biti uklonjeni
	Da li će određeni proizvodi biti dozvoljeni na tržištu?	x		Visoko	Visoko	Tržište će biti otvoreno za sertifikovane proizvode
	Da li će preduzeća biti prinuđena da se zatvore?		x			
	Da li će biti stvorena nova preduzeća?	x		Visoko	Visoko	Povećane mogućnosti izvoza otvaraju mogućnosti za nova preduzeća
Administrativni teret	Da li će preduzeća biti prinuđena da ispunjavaju obaveze pružanja novih informacija?		x			
	Da li su obaveze pružanja informacija za preduzeća pojednostavljene?		x			

Trgovina	Da li se očekuje da će se trenutni uvozni tokovi promeniti?		x			
	Da li se očekuje da će se trenutni izvozni tokovi promeniti?	x		Visoko	Visoko	Sertifikacija proizvoda i priznavanje ovih sertifikata otvara mogućnosti za izvoz
Transport	Da li će to uticati na način na koji se prevoze putnici i/ili roba?		x			
	Da li će biti razlike u vremenu potrebnom za prevoz putnika i/ili robe?		x			
Investicije	Da li se od kompanija očekuje da investiraju u nove aktivnosti?		x			
	Da li se od kompanija očekuje da otkažu ili odlože investicije?		x			
	Hoće li se povećati ulaganja iz dijaspore?	x		Visoko	Visoko	Unapređenje poslovnog okruženja, u ovom slučaju kvalitetne infrastrukture, promoviše strana ulaganja iz dijaspore, čineći životnu sredinu sigurnijom
	Hoće li se smanjiti ulaganja iz dijaspore?		x			
	Da li će se direktne strane investicije povećati?	x		Visoko	Visoko	Unapređenje poslovnog okruženja u ovom

						slučaju kvalitetna infrastruktura promoviše direktne strane investicije
	Da li će se direktne strane investicije smanjiti ?		x			
Konkurentnost	Da li će porasti cena poslovnih proizvoda, poput struje?		x			
	Da li će se cena poslovnih inputa , kao što je električna energija, smanjiti?		x			
	Da li postoji šansa da će inovacije i istraživanje biti promovisani?		x			
	Da li postoji šansa da će inovacije i istraživanje biti ometani?		x			
Uticaj na MSP	Da li su pogođena preduzeća uglavnom mala i srednja preduzeća?	x		Visoko	Visoko	Poboljšanje lokalne akreditacije smanjuje troškove za mala i srednja preduzeća, jer inače mala i srednja preduzeća obavljaju ove usluge u inostranstvu

Cene i konkurencija	Da li će se povećati broj roba i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima?		x			
	Da li će se smanjiti broj dobara i usluga dostupnih preduzećima ili potrošačima?		x			
	Da li će porasti cene postojećih roba i usluga?		x			
	Da li će se cene postojećih dobara i usluga smanjiti?		x			
Regionalni ekonomski uticaji	Da li će neki određeni poslovni sektor biti pogođen?		x			
	Da li je ovaj sektor koncentrisan u određenom regionu?		x			
Opšti ekonomski razvoj	Da li će to uticati na budući ekonomski rast?	x		Visoko	Visoko	Akreditacija promoviše poboljšanje kvaliteta proizvoda, čime se utiče na povećanje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća i na kraju ekonomski rast
	Da li bi to moglo da utiče na stopu inflacije?		x			

Prilog 2: Obrazac za procenu društvenih uticaja

Kategorija društvenih uticaja	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca	Očekivana korist ili troškovi uticaja	Željeni nivo analize
		da	ne	Visoko/nisko	Visoko/nisko	
Radna mesta ⁴	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta povećati?		x			
	Hoće li se sadašnji broj radnih mesta smanjiti?		x			
	Da li su radna mesta u određenom poslovnom sektoru pogođena?		x			
	Da li će biti uticaja na nivo plaćanja?		x			
	Da li će to uticati na lakše pronalaženje posla?		x			
Regionalni društveni uticaji	Da li su društveni uticaji koncentrisani u određenom regionu ili gradu?		x			
Uslovi rada	Da li su ugrožena radnička prava?		x			
	Da li su predviđeni ili ukinuti standardi za rad u opasnim uslovima?		x			
	Da li će to uticati na način razvoja socijalnog dijaloga između zaposlenih i poslodavaca?		x			
Socijalna inkluzija	Da li će to uticati na siromaštvo?	x		Visoko	Visoko	Poboljšanje poslovnog okruženja smanjuje siromaštvo

⁴ Kada utiče na radna mesta, takođe će imati i ekonomske uticaje.

	Da li je pogodan pristup programima socijalne zaštite?		x			
	Da li će se promeniti cena osnovnih dobara i usluga?		x			
	Da li će to uticati na finansiranje ili organizaciju šema socijalne zaštite?		x			
Obrazovanje	Da li će to uticati na osnovno obrazovanje?		x			
	Da li će to uticati na srednje obrazovanje?		x			
	Da li će to uticati na visoko obrazovanje?		x			
	Da li će biti uticaja na stručno obrazovanje?		x			
	Da li će to uticati na obrazovanje radnika i doživotno učenje?		x			
	Da li će to uticati na organizaciju ili strukturu obrazovnog sistema?		x			
	Da li će to uticati na akademske slobode i samoupravu?		x			
Kultura	Da li opcija utiče na kulturnu raznolikost?		x			
	Da li opcija utiče na finansiranje kulturnih organizacija?		x			
	Da li opcija utiče na mogućnosti da ljudi imaju koristi od kulturnih aktivnosti ili učestvuju u njima?		x			
	Da li opcija utiče na očuvanje kulturnog nasleđa?		x			
Upravljanje	Da li opcija utiče na sposobnost građana da učestvuju u demokratskom procesu?		x			

	Da li se svi tretiraju jednako?		x			
	Da li će javnost biti bolje informisana o određenim pitanjima?		x			
	Da li opcija utiče na način rada političkih partija?		x			
	Hoće li biti uticaja na civilno društvo?		x			
Javno zdravlje i bezbednost ⁵	Da li će to uticati na živote ljudi, kao što su životni vek ili stope smrtnosti?		x			
	Da li će to uticati na kvalitet hrane?	x		Visoko	Visoko	Unapređenje akreditacije promoviše primenu standarda i time rezultira poboljšanjem kvaliteta hrane
	Da li će se zdravstveni rizik povećati ili smanjiti zbog štetnih supstanci?		x			
	Da li će biti uticaja na zdravlje usled promena nivoa buke ili kvaliteta vazduha, vode i/ili zemljišta?		x			
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u upotrebi energije?		x			
	Da li će biti posledica po zdravlje usled promena u odlaganju otpada?		x			
	Da li će to uticati na životni stil ljudi, kao što su nivoi interesovanja za sport, promene u ishrani ili promene u upotrebi duvana ili alkohola?		x			
	Da li postoje određene grupe koje se suočavaju sa mnogo većim rizicima od drugih (definisani faktorima kao što su		x			

⁵ Kada ima uticaj na javno zdravlje i bezbednost, onda redovno ima uticaje na životnu sredinu.

Koncept dokument u oblast akreditacije

	starost, pol, invaliditet, društvena grupa ili region)?					
Kriminal i bezbednost	Da li to utiče na šanse da će kriminalci biti uhvaćeni?		x			
	Da li kriminal utiče na potencijalni profit?		x			
	Da li to utiče na nivo korupcije?		x			
	Da li je pogođen kapacitet za sprovođenje zakona?	X		Visoko	Visoko	Akreditacija potvrđuje sprovođenje procedura i standarda, zakonski okvir
	Da li to utiče na prava i bezbednost žrtava zločina?		x			

Prilog 3: Obrazac za procenu uticaja na životnu sredinu

Kategorija uticaja na životnu sredinu	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca Visoko/nisko	Očekivana korist ili troškovi uticaja Visoko/nisko	Željeni nivo analize
		da	ne			
Održiva Klima i životna sredina	Da li će to uticati na emisiju gasova staklene bašte (ugljen dioksid, metan, itd.)?		X			
	Da li će to uticati na potrošnju goriva?		X			
	Da li će se raznolikost resursa koji se koriste za proizvodnju energije promeniti?		X			
	Da li će biti razlike u ceni za ekološki prihvatljive proizvode?		X			
	Da li će određene aktivnosti postati manje zagađujuće?		X			
Kvalitet vazduha	Da li će to uticati na emisiju zagađujućih materija?		X			
Kvalitet vode	Da li opcija utiče na kvalitet slatkih voda?		X			
	Da li opcija utiče na kvalitet podzemnih voda?		X			
	Da li opcija utiče na izvore vode za piće?		X			
kvalitet zemljišta i	Da li će biti uticaja na kvalitet zemljišta (u vezi sa zakiseljavanjem,		X			

korišćenje zemljišta	zagađenjem, upotrebom pesticida ili herbicida)?					
	Da li će to uticati na eroziju tla?		X			
	Hoće li zemljište biti izgubljeno (gradnjom i sl.)?		X			
	Da li će se zemljište nabaviti (dekontaminacijom, itd.)?		X			
	Da li će biti promena u korišćenju zemljišta (npr. sa korišćenja šuma na poljoprivrednu ili urbanu upotrebu)?		X			
Otpad i reciklaža	Da li će se količina generisanog otpada promeniti ?		X			
	Da li će se promeniti načini na koje se postupa sa otpadom?		X			
	Da li će biti uticaja na mogućnosti za reciklažu otpada?		X			
Korišćenje resursa	Da li opcija utiče na korišćenje obnovljivih izvora (riblji fond, hidroelektrana, solarna energija, itd.)?		X			
	Da li opcija utiče na korišćenje neobnovljivih resursa (podzemne vode, minerali, ugalj, itd.)?		X			
Stepen opasnosti po životnu sredinu	Da li će biti bilo kakvog uticaja na verovatnoću opasnosti, kao što su požari, eksplozije ili nesreće?		X			
	Da li će to uticati na spremnost za prirodne katastrofe?		X			
	Da li je zaštita društva pogođena prirodnim katastrofama?		X			

Koncept dokument u oblast akreditacije

Biodiverzitet, flora i fauna	Da li će biti uticaja na zaštićene ili ugrožene vrste ili područja u kojima žive?		X			
	Da li će to uticati na veličinu ili veze između prirodnih područja?		X			
	Da li će to uticati na broj vrsta u datom području?		X			
Dobrobit životinja	Da li će to uticati na tretman životinja?		X			
	Da li će zdravlje životinja biti pogođeno?		X			
	Da li će to uticati na kvalitet i bezbednost stočne hrane?		X			

Prilog 4: Obrazac za procenu uticaja osnovnih prava

Kategorija uticaja na osnovna prava	Glavni uticaj	Da li se očekuje da će doći do ovog uticaja?		Broj pogođenih organizacija, kompanija i/ili pojedinaca Visoko/nisko	Očekivana korist ili troškovi uticaja Visoko/nisko	Željeni nivo analize
		da	ne			
Dostojanstvo	Da li opcija utiče na dostojanstvo ljudi, njihovo pravo na život ili integritet osobe?		X			
Sloboda	Da li opcija utiče na pravo na slobodu pojedinaca?		X			
	Da li opcija utiče na pravo osobe na privatnost?		X			
	Da li opcija utiče na pravo na sklapanje braka ili osnivanje porodice?		X			

	Da li opcija utiče na pravnu, ekonomsku ili socijalnu zaštitu pojedinaca ili porodica?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu misli, savesti ili veroispovesti?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu izražavanja?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu okupljanja ili udruživanja ?		X			
Lični podaci	Da li opcija uključuje obradu ličnih podataka?		X			
	Da li su prava pojedinca na pristup, ispravku i prigovor zagarantovana?		X			
	Da li je način na koji se lični podaci obrađuju jasan i dobro zaštićen?		X			
Azil	Da li ova opcija utiče na pravo na azil?		X			
Prava svojine	Da li će imovinska prava biti pogođena?		X			
	Da li opcija utiče na slobodu poslovanja?		X			
Jednak tretman ⁶	Da li opcija štiti princip jednakosti pred zakonom?		x			
	Da li postoji šansa da će određene grupe biti oštećene direktno ili indirektno diskriminacijom (npr. bilo kakva diskriminacija na osnovu pola, rase, boje kože, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja, starosti ili seksualne orijentacije)?		X			

⁶ Rodna ravnopravnost se tretira u *Proceni uticaja na pol.*

Koncept dokument u oblast akreditacije

	Da li opcija utiče na prava osoba sa invaliditetom?		X			
Dečja prava	Da li opcija utiče na prava dece?		X			
Dobra administracija	Da li će administrativne procedure postati komplikovanije?		X			
	Da li se utiče na način na koji administracija donosi odluke (transparentnost, proceduralni rok, pravo na pristup dosijeu, itd.)?		X			
	O krivičnom pravu i propisanim kaznama: da li su ugrožena prava okrivljenog?		X			
	Da li je ugrožen pristup pravdi?		X			